

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.10>

УДК 371.134(438+439+477):004.9

Олеся Стойка

ORCID iD 0000-0002-7695-6100

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
факультету іноземної філології,
Ужгородський національний університет,
пл. Народна, 3, 88000 Ужгород, Україна,
olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА, УГОРЩИНІ ТА УКРАЇНІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У статті сформульовано та визначено проблему цифровізації професійної підготовки вчителів у Республіці Польща, Угорщині та Україні, висвітлено методи дослідження, розкрито методологічну та теоретичну основу дослідження, визначено джерельну базу дослідження. У процесі постановки проблеми дослідження використовується комплекс загальнонаукових методів: теоретичні: аналіз і синтез з метою визначення основних напрямів дослідження проблеми цифровізації вищої освіти; класифікація та узагальнення з метою виокремлення в процесах і явищах загальних рис для Республіки Польща, Угорщини та України щодо цифрової трансформації вищої освіти; порівняльний аналіз, виявлення та обґрунтування тенденцій цифровізації вищої освіти в досліджуваних країнах; емпіричні: вивчення нормативно-правової бази щодо цифровізації вищої освіти в Республіці Польща, Угорщині та Україні, документаций; порівняння за однією ознакою, за декількома ознаками; опис фактичної інформації з метою аналітичної інтерпретації та вивчення конкретних фактів і явищ. Визначено провідну ідею дослідження, яка базується на положенні про те, що системний порівняльний аналіз цифровізації професійної підготовки вчителів у Республіці Польща, Угорщині та Україні потребує ґрунтовного монографічного дослідження цієї проблеми в кожній країні та обґрунтування критеріїв порівняння, які визначають напрями та зміст дослідження обраної проблеми в Республіці Польща, Угорщині та Україні.

Ключові слова: інформаційні технології; наукові праці; освіта; професійна підготовка; цифровізація.

Вступ. Характерними ознаками розвитку сучасної освітньої системи в Україні є глибоке оновлення всіх її ланок – від дошкільної до вищої, модернізація змісту освіти, методів навчально-виховної роботи, широке запровадження в освітню сферу сучасних інформаційних та цифрових технологій. Такі зміни зумовлені об'єктивними чинниками: технологічним розвитком, глобалізацією світового економічного, політичного, культурного та освітнього простору, прискореною цифровою трансформацією освітніх систем в усьому світі, що значною мірою було пов'язано та набуло загострення внаслідок пандемії COVID-19. Цифрова трансформація освітньої галузі в Україні є ключовим засобом забезпечення широких можливостей навчання й розвитку особистості в умовах кризових явищ. Відповідно до закону України «Про освіту» (2017 р.), Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026

року, комплексне системне стратегічне бачення цифрової трансформації освіти відповідає засадам реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56), а також пріоритетним напрямом та завданням цифрової трансформації на період до 2023 року, схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 365–р. Отже, нагальною є потреба осучаснення технологій професійної підготовки фахівців у вищій школі України, що передбачає зміни у меті, змісті, методах і формах організації навчання, а також його контролю і якості.

Особливого значення процес цифровізації освіти стосується вчителя, який не тільки сам має опанувати нові технології, а й долучити учнів до їх результативного використання, передбачити ризики цифрового освітнього про-

стору. Саме тому професійна підготовка вчителя в умовах цифрового простору, формування у нього цифрової компетентності та цифрової грамотності набуває значної актуальності. «Цифрову» грамотність («цифрову» компетентність) в країнах визнано однією з 8 ключових компетенцій людини для її повноцінного життя та діяльності. Проте, як показали результати першого всеукраїнського дослідження цифрової грамотності українців (грудень 2019 р.), 53% населення України знаходяться нижче позначки «базовий рівень». При цьому 37,9% українців віком 18–70 років мають цифрові навички на рівні нижче базового, а 15,1% узагалі не володіють ними. Лише 47% українців віком 18–70 років вважають, що навчання цифровим навичкам є для них актуальним.

Мета статті – сформулювати концепцію дослідження обраної проблеми на основі аналізу праць вітчизняних та зарубіжних науковців, які безпосередньо висвітлюють тему професійної підготовки вчителів, цифровізації освіти; виявити необхідні тенденції для подальшого дослідження цифровізації професійної підготовки вчителів Республіки Польща, Угорщини та визначити перспективні напрями використання досвіду цих країн в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження використовується комплекс загальнонаукових методів: *теоретичні*: аналіз і синтез з метою визначення основних напрямів дослідження проблеми цифровізації вищої освіти; класифікація та узагальнення з метою виокремлення в процесах і явищах загальних рис для Республіки Польща, Угорщини та України щодо цифрової трансформації вищої освіти; порівняльний аналіз, виявлення та обґрунтування тенденцій цифровізації вищої освіти у досліджуваних країнах; *емпіричні*: вивчення нормативно-правової бази щодо цифровізації вищої освіти в Республіці Польща, Угорщині та Україні, документацій; порівняння за однією ознакою, за декількома ознаками; переклад автентичної літератури; опис фактичної інформації з метою аналітичної інтерпретації та вивчення конкретних фактів і явищ; *статистичної обробки результатів дослідження*: для кількісного та якісного отримання даних.

Результати дослідження. Методологічна основа дослідження розкривається на філософському, загальнонауковому, конкретнонауковому та технологічному рівнях. На *філософському рівні* – концепції сучасного розуміння освіти, її неперервності та людиноцентрованості; єдності теорії та практики, логічного та історичного в умовах цивілізаційних змін. На *загальнонауковому рівні* – наукові положення педагогічної науки щодо взаємозв'язку й зумовленості явищ

реальної дійсності, зумовлені інформатизацією та цифровізацією суспільства, наслідками пандемії COVID-19, особистісного та професійного розвитку людини, закономірностей розвитку особистості й соціальних груп у контексті неперервної освіти, змін на ринку праці.

На *конкретнонауковому рівні* – концептуальні положення порівняльної педагогіки. На *технологічному рівні* – методичний інструментарій із залученням широкої джерельної бази, що уможливить опрацювання наукового матеріалу, його аналіз, синтез та інтерпретацію задля визначення перспективних напрямів використання досвіду цифровізації вищої освіти Республіки Польща, Угорщини та України.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові положення та висновки: філософії освіти (В. Кремень, В. Огнев'юк, П. Саух); теоретико-методологічні засади неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, Н. Ничкало, С. Сисоєва); методологія порівняльної педагогіки (О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва); неперервної професійної освіти (Н. Ничкало, В. Радкевич, С. Сисоєва, І. Соколова, Г. Беднарчик (Н. Bednarczyk), С. Шаєк (S. Szajek)); освіти в країнах ЄС, зокрема у Польщі (С. Когут, А. Василіук, С. Заскалета, А. Каплун, Т. Кристопчук, А. Красневський (A. Krasniewski), Ч. Купісевич (Cz. Kupisiewicz), Е. Чарноцька (E. Czarnocka)); інноваційно-комунікаційні технології у навчально-виховному процесі (А. Довгялло, М. Жалдак, В. Зінченко, Ю. Машбиць, В. Редько, І. Тесленко), цифровізація освітнього процесу (В. Биков, О. Спірін, Р. Гуревич, О. Базелюк, Н. Морзе).

Джерельну базу дослідження становлять:

- офіційні документи, статистичні дані та матеріали з питань вищої освіти, професійної освіти і навчання у країнах ЄС, зокрема: «Edukacja: jestwniej ukryty skarb» («Освіта: є у ній прихований скарб», 1998); Рапорт для ЮНЕСКО Міжнародної комісії з питань освіти для XXI століття під керівництвом Ж. Делора; «Edukacja dla Európy. Raport Komisji Europejskiej» («Освіта для Європи. Рапорт Європейської комісії», 1999); «Edukacja i szkolenia 2020» («Освіта та навчання 2020»); «Systemy edukacji w Europie – stanobecny i planowane reformy. Luksemburg listopad 2011» («Системи освіти в Європі – сучасний стан та планування реформи. Люксембург, листопад 2011») та інші;

- нормативно-правові документи України в галузі освіти: Закони України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (2009), «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013);

«Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» (2013); постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку» (від 30 січня 2019 р. № 56) та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про пріоритетні напрями та завдання цифрової трансформації на період до 2023 року» (від 17 лютого 2021 року № 365-р.);

- енциклопедичні видання Республіки Польща: «Encyklopedia pedagogiczna» («Педагогічна енциклопедія»), 1993; «Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku» («Педагогічна енциклопедія XXI століття»), 2005;

- матеріали зарубіжних періодичних педагогічних видань (2013–2014 рр.): «European Journal of Teacher Education» («Європейський журнал педагогічної освіти»), «Studying Teacher Education» («Дослідження у педагогічній освіті»), «Teaching Education» («Педагогічна освіта»), (1996–2011 рр.);

- наукові розвідки вітчизняних учених щодо цифровізації освітнього процесу (В. Биков, О. Спірін, Р. Гуревич, О. Базилюк, Н. Морзе);

- освітні портали провідних педагогічних закладів країн ЄС;

- результати спостережень та участь у міжнародних конференціях; всеукраїнських конференціях з проблем цифровізації вищої освіти;

- праці зарубіжних дослідників, присвячені сучасним трансформаційним процесам у країнах Європи.

Цифровізації професійної підготовки фахівців, зокрема вчителя, сприяють нові форми університетської інтеграції. Серед них: а) віртуальні університети (консорціуми, асоціації), які означають об'єднання ресурсів закладів вищої освіти, розташованих у різних регіонах (країнах) з метою спільної реалізації окремих освітніх програм, насамперед у нових технологічних середовищах; б) мережеві університети, у формуванні яких беруть участь організації різних секторів науки, освіти, бізнесу тощо: університети, державні наукові організації, малі наукоємні фірми, великий бізнес, місцеві органи влади. Мережева організація університету дозволяє побудувати ланцюжок «школа – університет – споживач». Завдяки цифровізації пришвидшується створення інноваційних мереж за участі закладів вищої освіти, наукової кооперації між закладами вищої освіти різних країн, особливо у сфері досліджень і розробок. Цифровізація університетів, зокрема педагогічних, посилює їхні конкурентні переваги на ринках освітніх послуг.

Професійній підготовці вчителя приділялася значна увага українськими фахівцями, зокрема, таким її аспектам: філософія педагогічної освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, В. Огнев'юк), філософсько-освітні парадигми в системі ви-

щої освіти (М. Євтух, Д. Корчевський, А. Хоменко), неперервна професійна освіта вчителя (С. Гончаренко, Н. Ничкало, С. Сисоєва), теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів (Н. Гузій, О. Дубасенюк, В. Желанова, О. Матвієнко), компетентісно зорієнтована професійно-педагогічна освіта (Г. Беленька, Н. Батечко, М. Братко, І. Задорожна, В. Луговий, ІІ. Хоружа), адаптивне навчання майбутніх учителів професії вчителя (В. Бондар, В. Семиченко), інноваційні технології в освітньому процесі закладів вищої освіти (Р. Гуревич, М. Чепіль). О. Дубасенюк (2011) зазначає, що «наявність інноваційних підходів до побудови моделі компетентного педагога, яка інтегрує його професійні та особистісні характеристики, засвідчує про необхідність розгляду сучасних наукових підходів до аналізу професійного становлення та розвитку педагога, що має постати певним теоретико-методологічним підґрунтям для узагальнення теорії і практики професійно-педагогічної підготовки майбутнього педагога та його подальшого фахового зростання» (с. 94).

На думку І. Задорожної (2008), «водночас важливим дефініційним поняттям компетентісного підходу є термін «компетенція», який виражається «як сукупність взаємозв'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності) у межах певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності; сукупність знань, навичок та умінь, які формуються у процесі вивчення дисципліни, а також здатність виконувати ту чи іншу діяльність на основі набутих знань, умінь і навичок...» (с. 11).

Дослідження проблеми професійної підготовки вчителів зарубіжними науковцями представлені такими напрямами: філософія і методологія освіти (Л. Ліпська, В. Шадріков), розвивальний потенціал сучасної освіти (Н. Бордовська, А. Реан, Н. Тализіна), дидактичні основи професійної підготовки вчителів (Ю. Бабанський, В. Біблер, І. Лернер, М. Скаткін), поліпарадигмальність в освіті (Н. Агапова, Н. Савотіна, Є. Шиянов, І. Шляхова). Значний внесок у розвиток методології порівняльної педагогіки внесли українські дослідники О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва, а також зарубіжні вчені П. Бродфут (P. Broadfoot), М. Брей (M. Bray), Б. Адамсон (B. Adamson) та М. Менсон (M. Mason), С. Мешальський (S. Mieszalski), Л. Е. Сатер (L. E. Suter), Е. Сміт (E. Smith), Б. Денман (B. D. Denman), К. Мунді (K. Mundy), К. Бікмор (K. Vickmore), Р. Хейхоу (R. Hayhoe), М. Мадден (M. Madden) та К. Маджіді (K. Madjidi).

Влив глобалізаційних процесів на розвиток освітньої політики, реформування системи осві-

ти Польщі висвітлено у працях Ф. Андрушкевич, О. Альперн, О. Біляковської, К. Біницької; окремі аспекти теорії та методики професійної освіти у закладах освіти Польщі, тенденції реформування шкільної освіти Польщі (кінець ХХ-початок ХХІ ст.) – у дослідженнях А. Василюк; особливості підготовки фахівців-менеджерів у приватних вищих школах Польщі та України – у праці М. Гавран; проблеми децентралізації управління освітою в сучасній Польщі, моніторинг якості освіти у навчальних закладах Польщі – у роботах М. Кічули; розвиток університетської освіти та науки в Польщі (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) – у працях В. Майбороди; соціокультурним детермінантам розвитку сучасної освіти Польщі присвячено роботи О. Івашко, О. Бондаренко; розвиток системи освіти дорослих у Польщі (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) описано у праці О. Пастушок.

У контексті дослідження обраної проблеми важливими є праці польських науковців, у яких висвітлено: проблеми підготовки і педагогічної діяльності вчителів: Т. Левовицький (Т. Lewowicki), S. Mieszalski (С. Мешальський); цілісний процес підготовки вчителів, підвищення їх кваліфікації: К. Денек (К. Denek), О. Дзежговська (І. Dzierzgowska); модернізація та реформування професійної підготовки вчителів: Ч. Купісевич (Cz. Kupisiewicz), Й. Маліновська (J. Malinowska), Ф. Шльосек (F. Szlosek), М. Собезчик (M. Sobieszczyk); ключові компетенції сучасного вчителя: Ч. Банах (Cz. Banach), К. Денек (К. Denek), Й. Кузьма (J. Kuźma), Т.-Б. Хмель (Т.-В. Chmiel), М. Яковіцька (М. Jakowicka); роль закладів вищої освіти у професійній підготовці вчителя: К. Дурай-Новакова (К. Duraj-Nowakowa), Е. Ляска (E. Laska); концепції та моделі підготовки вчителів: Х. Квятковська (Н. Kwiatkowska), В. Оконь (W. Okoń); формування особистості вчителя у контексті євроінтеграційних процесів: Б.-Д. Голобняк (В.-D. Gołębniak), К. Денек (К. Denek), Б. Квятковська-Коваль (В. Kwiatkowska-Kowal); відповідність підготовки вчителя сучасним суспільним очікуванням: А. Коїусевич (А. Kotusewicz), Т. Валков'як (Т. Walkowiak), М. Селятицький (М. Sielatycki); вплив освітніх реформ на підготовку вчителя: К. Денек (К. Denek), Й. Гжезяк (J. Grzesiak),

А. Кініг (А. Kienig), В. Лежанська (W. Leżanska); практична підготовка вчителів: С. Влох (S. Włoch); Б. Шуровська (В. Szurowska); взаємозв'язок теоретичної та практичної підготовки вчителів: Й. Лукасік (J. Łukasik), Р. Паженцький (R. Parzęcki); питання якості підготовки вчителів у Республіці Польща: І. Дзежговська (І. Dzierzgowska), К. Лісецька (К. Lisiecka), В. Комар (W. Komar), А. Козубська (А. Kozubska), А. Пірсон (А. Pearson).

Що стосується проблеми професійної підготовки вчителів в Угорщині, використання цифрових та інноваційних методів у процесі підготовки фахівців, зокрема вчителів, то дане питання поки залишається поза увагою вітчизняних науковців, тому вивчення зазначеної проблеми є надзвичайно актуальним і викликає особливий інтерес.

Висновки. Реформування освітніх систем, професійна підготовка вчителя в контексті світових вимог, впровадження нових методик та технологій його діяльності потребує урахування досвіду провідних країн світу, зокрема європейських країн, які розпочали процес реформування освітніх систем, їх цифровізації значно раніше України і вже мають певний позитивний результат.

Враховуючи успіхи інших країн ЄС, можна успішно вирішувати нові завдання, які постали перед освітою. Значний інтерес для нашої країни становить досвід Республіки Польща, яка є першою постсоціалістичною країною, що підписала «Болонську декларацію», та Угорщини, яка також приєдналася до Болонської конвенції у 1999 році. Республіка Польща та Угорщина не тільки близькі територіально до України, але і пов'язані з нашою країною культурно-історичними зв'язками та є стратегічними партнерами України, зокрема у сфері освіти: діляться своїм кращим досвідом, сприяють освітній мобільності студентів і викладачів, підтримують партнерські зв'язки між закладами освіти.

Процес цифровізації професійної підготовки вчителів даних країн ще мало вивчений, а тому дослідження обраної проблеми є актуальним і своєчасним та сприятиме запозиченню всіх сучасних позитивних тенденцій в освітній простір України.

Список використаної літератури:

1. Барбина Е. С. Формирование педагогического мастерства учителя в системе непрерывного педагогического образования. Київ: Вища школа, 1997. 153 с.
2. Батечко Н. Якість вищої освіти в контексті синергії наукових підходів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2017. № 3–4. С. 12–19. DOI: [https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017\(3-4\)1219](https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017(3-4)1219)
3. Бех Ю. В. Філософські проблеми сучасного управління складними системами: ідеї, принципи і моделі : монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 404 с.

4. Білоус О. С. Системний підхід у формуванні творчої активності майбутнього педагога. *Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2015. № 1 (9). С. 227–232.
5. Біляковська О. О. Компетентнісна парадигма якості професійної підготовки майбутніх вчителів в Україні та Республіці Польща. *Наукові записки. Серія. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 183. С. 65–69.
6. Вінтюк Ю. В. Системний підхід до формування професійної компетентності майбутніх психологів. *Молодий вчений*. 2017. № 5 (45). С. 296–300.
7. Вовк Л. П. З'ясування дидактичної моделі науки і дисципліни. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2016. Вип. 53. С. 5–10.
8. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ; Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
9. Драч І. І. Компетентнісно орієнтовані завдання як важливий чинник формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. Вип. 44. С. 127–134.
10. Дубасенюк О. А., Вознюк О. В. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога: монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Франка, 2011. 114 с.
11. Дубасенюк О. А., Семенюк Т. В., Антонова О. Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності: монографія. Житомир: Житомирський держ. пед. ун-т, 2003. 192 с.
12. Задорожна І. П. Компетентнісний підхід у сучасній системі мовної освіти. *Вісник КНЛУ*. 2008. Вип. 14. С. 10–14.
13. Закон України «Про вищу освіту». 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 10.11.2021).
14. Іонова О. М. Системний та синергетичний підходи у педагогічних дослідженнях. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2011. 50 с.
15. Краевский В. В. Методология педагогического исследования : пособие для педагога-исследователя. Самара: СамГПИ, 1994. 165 с.
16. Кремень В. Г. Педагогічна синергетика: понятійно-категоріальний аналіз. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 3. С. 3–19.
17. Лузан П. Г., Сопівник І. В., Виговська С. В. Основи науково-педагогічних досліджень. Київ: НУБіП, 2010. 219 с.
18. Марущак О. В. Структура системного підходу до професійної підготовки майбутніх вчителів технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2015. Вип. 41. С. 394–399.
19. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Початкова школа*. 2001. № 7. С. 1–4.
20. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія. Хмельницький: ХГПА, 2008. 324 с.
21. Ракітянська Л. М. Наукові підходи як теоретико-методологічне підґрунтя педагогічних досліджень. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький, 2018. Вип. 163. С. 124–129. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/163/28.pdf> (дата звернення: 12.11.2021).
22. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі. Дніпропетровськ: НГУ, 2014. 120 с.
23. Ярошинська О. О. Теоретичні і методичні засади проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Умань: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2015. 544 с.
24. Banach Cz. Edukacja nauczycielska dla reformy i rozwoju edukacji w Polsce. E. Sałata (Red.). *Kompetencje zawodowe nauczycieli a problemy edukacji*. Radom: ITE-PIB, 2001.
25. Walkowiak, T. Modele kwalifikacyjno-kompetencyjne kształcenia przyszłych nauczycieli. *Qualification-competence models of future teachers' education*. 2016. Vol. 11. P. 86–103. URL: <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-3562f067-4a3d-4eed-976f-33639c563199> (дата звернення: 7.11.2021).
26. Grzesiak J. Ewaluacja i innowacje w edukacji. Ewaluacja poprawy jakości kształcenia. Kalisz-Konin: UAM, PWSZ, 2014. 622 s. URL: <https://www.pwsz.konin.edu.pl/images/grzesiak2015Wstep.pdf> (дата звернення: 7.11.2021).
27. Kienig A., Suplicka A. Nowa perspektywa praktycznego kształcenia nauczycieli. *Pedagogika Szkoły Wyższej*. 2018. № 1 (22). S. 133–143. URL: <https://wnus.edu.pl/psw/en/issue/877/article/14633/> (дата звернення: 6.11.2021).
28. Mieszalski S. O zawodowej wiedzy nauczyciela. Dylematy historycznie ugruntowane i ich konsekwencje. *Ruch Pedagogiczny*. 2015. № 4. S. 5–14.

29. Pearson A. T. Nauczyciel. Teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli. Warszawa: WSiP, 1995. 181 s.
30. Sobieszczyk M., Wojciechowska K. Praktyki pedagogiczne drogą do mistrzostwa w zawodzie nauczyciela. *Przegląd Pedagogiczny*. 2015. № 1. S. 51–60.
31. Włoch S. «Uczymy inaczej» – teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli wczesnej edukacji. E. Musiał, J. Malinowska (red.). *Praktyki pedagogiczne przestrzenią i miejscem ewaluacji kompetencji przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji: koncepcje – przemiany – rozwiązania*. Wrocław: Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, 2018. S. 41–51.

References

- Barbina, E. S. (1997). *Formirovanie pedagogicheskogo masterstva uchitelia v sisteme nepreryvnogo pedagogicheskogo obrazovaniia [Formation of teacher's pedagogical skills in the system of continuous pedagogical education]*. Vischa shkola.
- Batechko, N. (2017). Yakist vishoyi osviti v konteksti sinergiyi naukovih pidhodiv [The quality of higher education in context of scientific approaches synergy]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 3–4, 12–19. [https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017\(3-4\)1219](https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017(3-4)1219)
- Bech, Yu. V. (2012). Filosofs'ki problemy suchasnogo upravlinnia skladnymy systemamy: ideii, printsypy i modeli: monografiia [Philosophical problems of modern management of complex systems: ideas, principles and models]. NPU imeni M. P. Dragomanova.
- Bilous, O. S. (2015). Sistemni pidchid u formuvanni tvorchoii aktyvnosti maibutn'ogo pedagoga [Systematic approach in shaping the future teacher's creative activity]. *Visnik Dnipropetrovs'kogo universitetu im. A. Nobelya. Seriiia «Pedagogika i psichologiya». Bulletin of Dnipropetrovsk University. A. Nobel. Series «Pedagogy and Psychology»*, 1 (9), 227–232.
- Bilyakovska, O. O. (2019). Kompetentnisna paradigma jakosti profesijnoi pidhotovky maibutnih vchiteliv v Ukraini ta Respublici Polscha [The Competence paradigm of quality of professional training of future teachers in Ukraine and the Republic of Poland]. *Naukovy Zapisky. Seria. Pedahohichny Nauky*, 26 (1), 119–124.
- Vintiuk, Yu. V. (2017). Sistemni pidchid do formuvannya profesijnoyi kompetentnosti maybutnih psihologiv [A system approach to formation of the future psychologists' competence]. *Molodii vchenii – Young Scientist*, 5 (45), 296–300.
- Vovk, L. P. (2016). Z'iasuvannya didaktichnoii modeli nauky i diszipliny [Finding out of didactics model of science and discipline]. *Naukovii chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauki: realii ta perspektyvy*, 53, 5–10.
- Goncharenko, S. U. (2008). *Pedagogichni doslidzhennia: Metodologichni porady molodym naukovtsiam [Pedagogical research: Methodological advice to young scientists]*. Vinnitsia.
- Drach, I. I. (2015). Kompetentnisno oriyentovani zavdannya yak vazhliiv chinnik formuvannya profesijnoyi kompetentnosti majbutnih fahivciv [Competence oriented tasks as the important factor of future specialists' professional competence formation]. *Pedagogika formuvannya tvorchoyi osobistosti u vishij i zagalnoosvitnij shkolah*, 44, 127–134.
- Dubaseniuk, O. A., Semeniuk, T. V., Antonova, O. Ye. (2003). *Profesiina pidgotovka maybutn'ogo vchitelia do pedagogichnoi diial'nosti [Professional training of future teacher for pedagogical activity]: Monograph*. Zhytomyr Ivan Franko State University.
- Dubaseniuk, O. Vozniuk O. (2011). *Kontseptual'ni pidkhody do profesijno-pedahohichnoyi pidhotovky suchasnogo pedahoha [Conceptual approach to the pedagogical training of modern teacher]: Monograph*. Zhytomyr Ivan Franko State University.
- Zadorozhna, P. (2008). *Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy systemi movnoyi osvity [Competence approach in the modern system of language education]*. Kyiv National Linguistic University.
- Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Ionova, O. M. (2011). *Sistemniy ta sinergetichnij pidhodi u pedagogichnih doslidzhennyah [Systemic and synergetic approaches in pedagogical researches]*. XNPU im. G. S. Skovorody.
- Kraevsky, V. V. (1994). *Metodologia pedagogicheskogo issledovania: posobie dlia pedagoga-issledovatelia [Methodology of pedagogical research]*. SamGPI
- Kremen, V. G. (2013). Pedahohichna synerhetyka: ponyatiyno-katehorial'nyy analiz [Pedagogical synergetics: conceptual-categorical analysis]. *Teoriya i praktyka upravlinnya sotsialnymy systemamy*, 3, 3–19.
- Luzan, P. G., Sopivnyk, I. V., Vygovska, S. V. (2010). *Osnovi naukovy-pedagogichnih doslidzhen [The basis of pedagogical research]*. NUBiP of Ukraine.
- Maruschak, O. V. (2015). Struktura sistemnogo pidchodu do profesijnoi pidgotovky maybutnih vchiteliv technology [The structure of a systematic approach to the professional training of future technology

- teachers]. *Suchasni informaziyni technologii ta innovaziyni metodiki navchannya u pidgotovzi fachivziv: metodologiya, teoriya, dosvid, problem*, 41, 394–399.
- Savchenko, O. Ya. (2001). Udoskonalennya profesiynoi pidgotovky maybutnich uchiteliv pochatkovich klasiv [Improving the professional training of future primary school teachers]. *Pochatkova shkola*, 7, 1–4.
- Sysoyeva, S. O. (2008). *Osvita i osobystist' v umovach postindustrial'nogo svitu [Education and personality in the post-industrial world]: Monogaf.* HGPA.
- Rakityanska, L. M. (2018). Naukovi pidhodi yak teoretiko-metodologichne pidgruntya pedagogichnih doslidzhen [Scientific approaches as theoretical and methodological basis for pedagogical research]. *Naukovi zapiski. Seriya: Pedagogichni nauki*, 163, 124–129.
- Shabanova, Yu. O. (2014). *Sistemnyi pidchid u vischiiy shkoli [A systematic approach in high school]*. NGU.
- Iaroshynska, O. O. (2015). *Teoretichni i metodichni zasady proektuvannya osvitr'nogo seredovischa profesiynoi pidgotovky maybutnich uchiteliv pochatkovoї shkoly [Theoretical and methodological principles of designing educational environment in future primary school teachers' training]*. Doctor's thesis: 13.00.04. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.
- Banach, Cz. (2001). Edukacja nauczycielska dla reformy i rozwoju edukacji w Polsce. In E. Sałata (Red.), *Kompetencje zawodowe nauczycieli a problemy edukacji*. ITE-PIB.
- Walkowiak, T. (2016). Modele kwalifikacyjno-kompetencyjne kształcenia przyszłych nauczycieli. *Qualification-competence models of future teachers' education*, 11, 86–103. <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-3562f067-4a3d-4eed-976f-33639c563199>
- Grzesiak, J. (2014). *Ewaluacja i innowacje w edukacji. Ewaluacja poprawy jakości kształcenia*. UAM, PWSZ. <https://www.pwsz.konin.edu.pl/images/grzesiak2015Wstep.pdf>
- Kienig, A., Suplicka, A. (2018). Nowa perspektywa praktycznego kształcenia nauczycieli. *Pedagogika Szkoły Wyższej*, 1 (22), 133–143. <https://wnus.edu.pl/psw/en/issue/877/article/14633/>
- Mieszalski, S. (2015). O zawodowej wiedzy nauczyciela. Dylematy historycznie ugruntowane i ich konsekwencje. *Ruch Pedagogiczny*, 4, 5–14.
- Pearson, A. T. (1995). *Nauczyciel. Teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli*. WSiP.
- Sobieszczyk, M., Wojciechowska, K. (2015). Praktyki pedagogiczne drogą do mistrzostwa w zawodzie nauczyciela. *Przegląd Pedagogiczny*, 1, 51–60.
- Włoch, S. (2018). «Uczymy inaczej» – teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli wczesnej edukacji. In E. Musiał, J. Malinowska (red.), *Praktyki pedagogiczne przestrzeni i miejscem ewaluacji kompetencji przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji: koncepcje – przemiany – rozwiązania* (S. 41–51). Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2021

Прийнято до друку 23.12.2021

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ В РЕСПУБЛИКЕ ПОЛЬША, ВЕНГРИИ И УКРАИНЕ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМЫ

Стойка Олеся, кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры иностранных языков факультета иностранной филологии,
Ужгородский национальный университет, пл. Народная, 3,
88000 Ужгород, Украина, olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

В статье сформулирована и определена проблема цифровизации профессиональной подготовки учителей в Республике Польша, Венгрии и Украине, указаны методы исследования, раскрыта методологическая и теоретическая основа исследования, определена источниковая база исследования. В процессе постановки проблематики исследования использован комплекс общенаучных способов: теоретические: анализ и синтез с целью определения главных направлений исследования трудности цифровизации высшего образования; классификация и обобщение с целью выделения в процессах и явлениях общих черт для Республики Польша, Венгрии и Украины по цифровой трансформации высшего образования; сравнительный анализ, выявление и обоснование тенденций цифровизации высшего образования в изучаемых странах; эмпирические: изучение нормативно-правовой базы по цифровизации высшего образования в Республике Польша, Венгрии и Украине, документации; сравнение по одному признаку, по нескольким признакам; описание фактической информации в целях аналитической интерпретации и изучение конкретных фактов и явлений. Определена главная идея

исследования, которая базируется на положении о том, что системный сравнительный анализ цифровизации профессиональной подготовки учителей в Республике Польша, Венгрии и Украине требует основательного монографического исследования этой проблемы в каждой стране и обоснование критериев сравнения, определяющих направления и содержание исследования выбранной проблемы в Республике Польша, Венгрии и Украине.

Ключевые слова: *информационные технологии; научные труды; образование; профессиональная подготовка; цифровизация.*

THE DIGITALIZATION OF TEACHER PROFESSIONAL TRAINING IN THE REPUBLIC OF POLAND, HUNGARY AND UKRAINE: THE FORMULATION OF THE PROBLEM

Stoika Olesia, PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of Foreign Languages Department,
the Faculty of Foreign Philology, Uzhhorod National University,
Narodna Sq, 3, 88000 Uzhhorod, Ukraine, olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

The article formulates and identifies the problem of digitalization of teacher training in the Republic of Poland, Hungary and Ukraine, highlights research methods, reveals the methodological and theoretical basis of the study, identifies the source base of the study. A set of general scientific methods is used in the process of setting research issues: theoretical: analysis and synthesis in order to determine the main directions of research on the problem of digitalization of higher education; classification and generalization in order to highlight in the processes and phenomena of common features for the Republic of Poland, Hungary and Ukraine on the digital transformation of higher education; comparative analysis, identification and substantiation of trends in digitalization of higher education in the given countries; empirical: study of the legal framework for the digitalization of higher education in the Republic of Poland, Hungary and Ukraine; comparison on one basis, on several bases; description of factual information for the purpose of analytical interpretation and study of specific facts and phenomena. The leading idea of the research is determined, which is based on the position that the system of comparative analysis of the digitalization of teacher training in the Republic of Poland, Hungary and Ukraine requires a thorough monographic study of this problem in each country and substantiation of comparison criteria that determine the direction and content of research on the chosen problem in the Republic of Poland, Hungary and Ukraine.

Key words: *digitalization; education; information technology; professional training; scientific work.*